

LEV GROSSMAN
THE
MAGICIANS

LEVS GROSMANS
BURVJI

IZDEVNIECĪBA
PROMETEJS

UDK 821.111(73)-312.4

Gr 727

Izdevniecība Prometejs

Lev Grossman

THE MAGICIANS

Copyright © 2009 by Lev Grossman

The moral right of the author has been asserted.

All rights reserved.

Traslation copyright © 2015

Cover design: © Didier Massard / Penguin Random House LLC

Šis darbs ir fikcija. Visas personas, organizācijas un notikumi, kas aprakstīti šai romānā, ir autora iztēles auglis vai izmantotas fiktīvi.

Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu reproducēt, kopēt vai citādi pavairot un izplatīt ir aizliegts bez apgāda rakstiskas atļaujas.

Izdevniecība Prometejs

SIA Prometejs AB, Tīlta ielā 20

www.prometejs.lv

No angļu valodas tulkojis *Vilis Kasims*

Redaktore *Līga Ciematniece*

© Izdevums latviešu valodā, Izdevniecība Prometejs

ISBN 978-9934-8511-5-5

Grāmata iespiesta SIA Jelgavas tipogrāfija

Šo zizli salauzīšu, gremdēšu
Es zemes dzīlēs burvju grāmatu,
Dzīlā dzīlēs dzelmājos, ko nesasniegs
Pat svērtenis neviens.*

— Viljams Šekspīrs, Vētra

* (Tulk. Emma Sprance. Liesma, 1965)

I GRĀMATA

BRUKLINA

Kventins parādīja burvju triku. Neviena to neredzēja.

Pa auksto, nelidzeno trotuāru viņi gāja trijātā: Džeimss, Džūlija un Kventins. Džeimss ar Džūliju bija sadevušies rokās. Tā tagad parasti notika. Trotuārs bija pārāk šaurs, tāpēc Kventins soļoja viņiem aiz muguras kā apbižots bērns. Viņš labprātāk būtu gājis divatā ar Džūliju vai pat pavisam viens, bet visu jau nevar gribēt. Vismaz tā pārliecinoši mudināja domāt visa viņam pieejamā informācija.

“Tā!” Džeimss noteica pāri plecam. “Kven. Parunāsim par stratēģiju.”

Džeimssam bija tāda kā sestā maņa — tā ļāva viņam sajust, kad Kventins ir sācis sevi žēlot. Universitātes iestāšanās intervija bija pēc septiņām minūtēm. Džeimsa kārta bija uzreiz pēc Kventina.

“Kārtīgu, stingru rokasspiedienu. Visu laiku uzturi skatienu. Un tad, tikko viņš ir atslābinājies, iegāz ar krēslu, un es uzlauzīšu viņa paroli un aizsūtīšu meilu Prinstonas Universitātei.”

“Kven, vienkārši esi tu pats,” teica Džūlija.

Viņas tumšie mati bija saņemti kopā viņnainā astē. Viņa vienmēr bija jauka pret Kventinu, bet nezin kāpēc tas visu tikai pasliktināja.

“Vai tad es neteicu tieši to pašu?”

Kventins atkārtoja savu triku. Tas bija siks burvju triks, patiesībā vienkārša rokas veiklība ar mazu monētu. Viņš to darīja sava mēteļa kabatā, kur neviens to neredzēja. Tad viņš triku atkārtoja, šoreiz pretējā virzienā.

“Man ir versija par viņa paroli,” teica Džeimss. “*Parole.*”

Kventins iedomājās, ka viņu attiecības bija turpinājušās jau netīcamī ilgi. Viņiem visiem bija tikai septiņpadsmit gadu, bet Kventinam šķita, ka Džeimsu un Džūliju viņš pazīst visu mūžu. Bruklinā skolas vispirms izsijāja apdāvinātos pusaudžus un sameta viņus kopā, tad no tiem izsijāja nenormāli apdāvinātos skolniekus un sastūma kopā *viņus*. Tāpēc viņi visi trīs jau kopš pamatskolas bieži bija tikušies visās runu sacensībās un reģionālajos latīņu valodas eksāmenos, un sīkajās, speciāli izveidotajās ultraaugstā līmeņa matemātikas klasēs. Viņi bija visnūgīgākie nūgi. Tagad, pēdējā vidusskolas gadā, Kventins pazina Džeimsu un Džūliju labāk par visiem citiem cilvēkiem uz pasaules, vecākus ieskaitot, un viņi tāpat pazina viņu. Viņi zināja, ko katrs teiks, vēl pirms viņi bija atvēruši muti. Ja kādam reiz bija ienācis prātā pārgulēt ar kādu, tas jau bija noticis. Un Džūlija, balā, vasarraibumainā, sapņainā Džūlija, kas spēlēja oboju un fiziku zināja labāk par Kventinu, ar viņu pārgulēt netaisījās.

Kventins bija tievs un garš, bet viņam bija paradums uzmost kūkumu, it kā gaidot debesu triecienu, kas vispirms, protams, trāpītu garākajam. Līdz pleciem izaugušo matu cirtas ziemas aukstumā bija gandrīz sasalušas. Būtu vajadzējis pēc sporta zāles kādu brīdi tos pažāvēt, jo šodien taču bija intervija, bet nesaprotama iemesla dēļ — varbūt viņš vienkārši bija noskaņots pats sevi sabotēt — Kventins to nebija izdarījis. Zemās, pelēkās debesis solīja sniegu. Viņam šķita, ka pasaule tieši viņam par godu bija sagatavojusi miniatūru draņķību uzlidojumu: uz elektrības vadiem satupušas sēdēja vārnas, uz ielas bija sastampāti suņu sūdi, vēja sapūsti atkritumi un neskaitāmi slapji ozollapu liķīši, kurus neskaitāmos veidos bija apgānījušas neskaitāmi daudzas mašīnas un kājāmgājēji.

“Velns, cik pilns,” teica Džeimss. “Pārēdos. Kāpēc es vienmēr tā riju?”

“Jo tu esi rijiņš cūka?” Džūlija liksmi atjautāja. “Jo tev apnicis saredzēt paša pēdas? Jo tu gribi, lai vēders pieskaras daiktam?”

Džeimss aizlika rokas aiz galvas, ielaida pirkstus savos brūnajos, viņņainajos matos, ļaudams kamieļkrāsas kašmira mētelim plati atvērties novembra aukstumā, un brangi atraugājās. Aukstums viņu neuztrauca it nekad. Savukārt Kventinam auksti bija vienmēr, it kā viņu būtu ieslodzījusi kāda sava, individuāla ziema.

Džeimss uzņēma meldiņu, kas skanēja pa vidu starp “Labo karali Venceslavu” un “Bingo”:

Reiz senos laikos bij' viens zēns –
Jauns un stiprs, un drosmīgs
Ar zirgu jāja un zobenu māja,
Un vārds tam bija Robčiks...

“Dieva dēļ!” Džūlija iespiedzās. “Beidz!”

Šo dziesmu Džeimss bija sacerējis pirms gadiem pieciem kādam pamatskolas talantu šova skečam. Viņam joprojām tā patika to skandināt, ka visi jau sen zināja dziesmiņu no galvas. Džūlija uzgrūda Džeimsu atkritumu tvertnei, bet arī tas nepalīdzēja pārtraukt dziedāšanu, tāpēc viņa paķēra Džeimsa micu un sāka sist ar to viņam pa galvu.

“Mana frizūra! Mana skaistā intervijas frizūra!”

Kā karalis Džeimss, Kventins iedomājās. *Le roi s’amuse**

“Atvainojos par liksmības pārtraukšanu,” viņš teica. “Bet mums palikušas kādas divas minūtes.”

“Ak vai, ak vai!” Džūlija sāka čivināt. “Hercogiene! Kaut mēs nenokavētu!”

Man vajadzētu priecāties, Kventins nodomāja. Es esmu jauns un dzīvs, un vesels. Man ir labi draugi. Man ir divi visnotaļ labi saglabājušies vecāki: medicīnas mācību grāmatu redaktors tētis un komercilustratore mamma ar sagrautām gleznotājas ambīcijām. Esmu pārliciecināšs tipisks vidusslāņa pārstāvis. Mana vidējā atzīme ir tik augsta, ka daudzi pat nezina par tādu atzīmju iespējamību.

Taču, ejot pa Bruklinas Piekto avēniju melnajā virsjakā un pelēkajā intervijas uzvalkā, Kventins zināja, ka nejutās laimīgs. Kāpēc tā? Viņš bija rūpīgi savācis visas laimes sastāvdaļas. Viņš bija veicis visus nepieciešamos rituālus, teicis vajadzīgos buramvārdus, dedzis sveces, veicis ziedojumus. Bet laime kā nepaklausīgs gars atteicās nākt viņam klāt. Un viņš nezināja, ko vēl varētu pasākt.

* Karalis izklaidējas (franču val.). Teiciens kļuvis pazīstams, pateicoties Viktora Igo lugai ar šādu nosaukumu, kas stāsta par neveiksmīgu galma āksta mēģinājumu atriebties pāridarītājam karalim. Vēlāk tā kalpoja par pamatu operai “Rigoletto”.

Viņš gāja līdz Džeimsam un Džūlijai, garām meksikāņu veikaliņiem, veļas mazgātavām, stilīgām drēbju bodēm, garām mobilo telefonu veikaliem ar neonā mirdzošiem uzrakstiem, bāram, kur veci cilvēki dzēra jau trijos četrdesmit piecās pēcpusdienā, un arī ķieģeļbrūnajam Ārzemju karu veterānu centram ar plastmasas dārza mēbelēm uz trotuāra. Tas viss tikai apstiprināja Kventina pārliecību, ka viņa īstā dzīve — tā, kas viņam pienācās, — kāda kosmosa klerka birokrātiskas kļūdas dēļ kaut kur bija noklīdusi, savā vietā atstājot šo draņķīgo pseidodzīvi.

Varbūt īstā dzīve parādīsies Prinstonā. Viņš jakas kabatā atkārtoja triku ar monētu. “Tu tur ar savu daiktu spēlēties?” Džeimss viņam noprasīja.

Kventins nosarka. “Es nespēlējos ar savu daiktu.”

“Par to nav jākaunas,” Džeimss viņam uzsita uz pleca. “Tas palīdz noskaidrot prātu.”

Vējš pūta cauri intervijas uzvalka plānajam audumam, tomēr Kventins negribēja aizpogāt virsjaku. Viņš ļāva aukstumam plūst sev cauri. Nebija arī nekādas nozīmes, viņš vienalga bija citur.

Viņš bija Filorijā.

Kristofera Plovera “Filorija un tālāk” ir piecu romānu sērija, kuru izdeva Anglijā 20. gadsimta trīsdesmitajos gados. Tajā aprakstīti piecu Četvinu ģimenes bērnu piedzīvojumi burvju zemē, kuru viņi atrod brīvdienās, viesojoties laukos pie ekscentriskās tantes un tēvoča. Protams, patiesībā tās nemaz nav brīvdienas — tēvs ir Pašendāles kaujā līdz viduklim dubļos un asinīs, bet māte ir tikusi slimnīcā ar noslēpumainu slimību, kas droši vien ir psiholoģiskas dabas, un tāpēc visus bērnus pašu drošības vārdā steigšus sagatavoja braucienam uz laukiem.

Bet visas šīs nelaimes ir dziļi fonā. Priekšplānā ir trīs vasaras, kuru laikā bērni pamet katrs savu internātskolu un atgriežas Kornvolā, no kurienes nonāk apslēptajā Filorijas pasaulē. Tur viņi dodas piedzīvojumos, izpēta burvju zemes un aizsargā maigās vietējās būtnes pret daudzajām briesmām, kas tām draud. Neparastākais un neatlaidīgākais no Filorijas ienaidniekiem ir kāds apslēpts tēls, ko visi dēvē tikai par Pulksteņnievu. Viņas horoloģiskās burvestības draud apturēt laiku, ieslogot

Filoriju kādā īpaši nomācošā un liņājošā septembra beigu pēcpusdienā ap pulksten pieciem.

Tāpat kā daudzi, Kventins Filorijas grāmatas lasīja pamatskolā. Pretēji citiem — Džeimsam un Džūlijai — viņš nekad par tām neaizmirsa. Pie tām viņš atgriezās katrreiz, kad nespēja sadzīvot ar realitāti, kas notika itin bieži. (Filorijas grāmatas bija gan mierinājums Džūlijas pretmīlestības trūkumam, gan, iespējams, galvenais tā iemesls.) Bija taisnība, ka grāmatās bija spēcīga angļu bērnudārza piegarša, un viņš ikreiz no jauna klusībā sakaunējās, lasot par Maigo zirgu — milzīgo, draudzīgo dzīvnieku, kas naktīs dipināja pa Filoriju ar saviem samta nagiem un kura mugura bija tik plata, ka uz tās varēja kaut gulēt.

Taču Filorija slēpa arī kādu vilinošāku, bīstamāku patiesību, no kuras Kventins nevarēja atbrīvoties. Filorijas grāmatas — jo sevišķi pirmā, “Pasaule sienās” —, šķiet, bija arī par lasīšanu kopumā. Kad melanholiskais Mārtins, vecākais no Četviniem, kādā tumšā, šaurā gaitenī tantes mājas dziļumos atver lielā stāvpuļksteņa durvis un ieslid Filorijā (Kventins vienmēr iztēlojās, kā Mārtins ar grūtībām nostumj malā svārstu kā milzīgas rīkles ūku), viņš jūtas, kā atverot grāmatas vāku — tādas grāmatas vāku, kas patiešām spēj izdarīt to, ko citas grāmatas sola vien, bet nekad tā īsti nepaveic: aizvest viņu projām no ikdienas, aizgādāt patiešām projām kādā labākā pasaulē.

Tantes mājas sienās atklātā pasaule ir iegrimusi maģiskā mijkršlī un ir tikpat skaidra un melnbalta kā grāmatā redzamais attēls; tā ir pasaule ar dzeloņainu stublāju noklātiem laukiem un lēzeniem pakalniem, kurus caurvij vecas akmens sienas. Filorijā ik dienas pusdienlaikā iestājas saules aptumsums un gadalaiki var ilgt pat simts gadus. Kailie koki tur skrāpē debesis. Gaišzaļās jūras triec viņus pret šaurajām, baltajām pludmalēm, kuras veidotas no saberztiem gliemežvākiem. Filorijā lietas bija patiesi svarīgas, ne tā kā uz Zemes. Filorijā bija viegli ļauties notikumiem atbilstošām emocijām. Laime tur bija patiesa, īsta, sasniedzama. Ja to sauci, tā parādījās. Kaut nē — to nemaz nevajadzēja saukt, tā nekur nebija pazudusi.

Viņi apstājās uz trotuāra mājas priekšā. Šis bija smalkāks rajons ar platiem, koku apēnotiem trotuāriem. Viņu meklētā ķieģeļu ēka bija

vienīgā atstātos stāvošā dzīvojamā māja rajonā, ko veidoja rindu nami un brūnas blokmājas. Vietējie zināja teikt, ka tepat bija notikusi asiņainā, dārgi maksājusi kauja pie Longailendas. Šķita, ka tagad māja maigi pārmet apkārtējām mašīnām un laternām ar atmiņām par savu eleganto senholandiešu pagātņi.

Ja šis būtu Filorijas romāns — tā Kventins iedomājās —, māja noteikti būtu apslēpti vārti uz citu pasauli. Tajā dzīvotu jauks un ekscen-trisks vecuks, kurš izteiktu noslēpumainas piezīmes, tad pagrieztu viņiem muguru, un Kventins uzduros kādam savādam skapim vai apburtam, vecmodīgam liftam, vai vēl kam citam, kas ļautu viņa alkātīgajam skatienam atrast svešu, tomēr skaidri saredzamu pasauli.

Bet viņi nebija Filorijas romānā.

“Tā,” noteica Džūlija. “Sakuriet viņiem Aīdu.”

Viņai mugurā bija zils sarža mētelis ar apaļu apkakli, kurā viņa izskatījās pēc franču skolnieces.

“Varbūt satiksīties bibliotēkā.”

“Čau.”

Viņi sasita dūres. Džūlija kautrīgi nolaida skatienu. Viņa zināja par Kventina jūtām, un viņš zināja, ka viņa zina, un nekas cits te nebija sakāms. Viņš uzgaidīja, tēlodams interesi par blakus noparkoto mašīnu, lai ļautu viņai uz atvadām noskūpstīt Džeimsu. Tad viņa uzlika roku uz krūtīm un pakniksēja kā seno laiku filmzvaigzne, un viņš ar Džeimsu lēniem soļiem aizgāja pa cementēto taciņu līdz ieejas durvīm.

Džeimss aplika roku Kventina pleciem.

“Es zinu, ko tu domā, Kventin,” viņš sacīja raupjā balsī. Kventins bija garāks, taču Džeimss bija spēcīgāks un plātākiem pleciem, un Kventins uz brīdi zaudēja līdzsvaru. “Tev šķiet, ka neviens tevi nesaprot. Bet es tevi saprotu.” Viņš gandrīz tēvišķīgi saspieda Kventina plecus. “Es vienīgais tevi saprotu.”

Kventins neko neteica. Džeimsu varēja apskaust, taču viņu nevarēja ienīst, jo viņš bija gan glīts un gudrs, gan sirds dziļumos jauks un labsirdīgs cilvēks. Kventins nebija saticis nevienu, kurš būtu līdzīgāks Mārtinam Četvinam kā Džeimss. Bet, ja Džeimss bija Četvins, kas tad bija

Kventins? Esot ar Džeimsu, galvenā problēma bija tā, ka tieši viņš vienmēr bija varonis. Un kāda loma tad palika tev? Varēji būt tikai palīgs vai ļaunulis.

Kventins piezvanīja pie durvīm. Kaut kur tumšās mājas dzīlēs atskanēja klusa, metāliska šķindoņa, vecmodīgs analogais zvans. Kventins atkārtoja galvā sagatavoto sarakstu ar savām ārpuskolas aktivitātēm, personīgajiem mērķiem utt. Intervijai viņš bija sagatavojies pilnībā, varbūt izņemot līdz galam neizžuvušos matus, taču tagad, kad visas šīs gatavošanās nobriedinātais auglis viņam beidzot bija rokas stiepiena attālumā, viņš pēkšņi vairs nejuta vēlmi pasniegties pēc tā. Tas viņu nepārsteidza. Viņš bija pieradis pie tamlīdzīgas vilšanās sajūtas pēc liela darba paveikšanas, lai sasniegtu kaut ko, ko viņš pēc tam nemaz vairs negribēja. Tā notika bieži. Tā bija viena no retajām drošajām lietām viņa dzīvē.

Ieeju sargāja garlaicīgi vienkāršas piepilsētas ārdurvis. Nesakarīgi izkaisītajās melnzemes dobēs abpus lievenim pretēji jebkādi dārzkopības loģikai joprojām ziedēja oranžas un violetas ciniņas. Savādi, ka tās izdīvojušas līdz novembrim, Kventins nodomāja bez īpašas intereses. Viņš ievilkā kailās rokas mēteļa piedurknēs un paslēpa tās padusēs. Nesaprotamā kārtā bija sācis līt, lai gan tādā aukstumā drīzāk varēja gaidīt sniegu.

Lietus nebija pierimis arī pēc piecām minūtēm. Kventins vēlreiz pieklauvēja, tad viegli pagrūda durvis. Tās pavērās, un ārā izvēlās silta gaisa vilnis. Svešinieka mājā bija jūtama silta augļu smarža.

“Sveicināti?” Kventins uzsauca. Viņš apmainījās ar skatieniem ar Džeimsu un atstūma durvis vaļā līdz galam.

“Pagaidīsim vēl kādu brīdi, ļausim viņam sagatavoties.”

“Kurš vispār brīvajā laikā intervē skolniekus?” Kventins pajautāja. “Varu saderēt, ka viņš ir pedofils.”

Foajē bija tumšs un kluss, un visu vēl vairāk apslāpēja austrumnieciskais paklājs uz grīdas. Ārā palikušais Džeimss no visa spēka nospieda zvana pogu. Joprojām neviens neatbildēja.

“Droši vien neviena nav mājās,” Kventins teica. Džeimsa palikšana pie durvīm pēkšņi bija radījusi vēlmi iet dziļāk iekšā. Ja intervētājs

izrādītos Filorijas burvju zemes vārtu sargs, būtu bijis labi uzvilkt ērtākas kurpes, iedomājās Kventins.

Priekšā esošās kāpnes veda augšup. Pa kreisi bija vecmodīga, šķiet, izsenis nelietota ēdamistaba, bet pa labi — tāda kā mājīga miga ar vairākiem ādas klubkrēsliem. Stūrī vientuļš stāvēja kokgriezumiem izrotāts koka skapis cilvēka augumā. Interesanti. Pusi no vienas sienas aizņēma veca navigācijas karte ar kompasa rozi, lielāka par viņu pašu. Viņš iztaustīja sienas, mēģinot atrast gaismas slēdzi. Vienā stūrī bija niedru krēsls, tomēr tajā viņš neapsēdās.

Visas žalūzijas bija nolaistas. Tumsa šeit nebija tāda kā parasti mājā ar aizvilktiem aizkariem; tā vairāk līdzinājās īstai naktij, it kā saule būtu norietējusi vai aptumsusi, tiklīdz viņš bija pārkāpis sliekšnim. Kventins lēniem soļiem iegāja migā ar klubkrēsliem. Viņš taisījās atgriezties ārā un vēlreiz piezvanīt pie durvīm. Bet mazliet vēlāk. Bija taču vismaz jāpaskatās. Tumsa bija kā kņudinošs elektrisks mākonis viņam apkārt.

Skapis bija milzīgs, tik liels, ka tajā varēja iekāpt un pazust. Viņš uzlika roku uz mazā, ieskrambātā misiņa roktura. Skapis nebija aizslēgts. Viņa pirksti trīcēja. *Le roi s'amuse*. Viņš nevarēja atturēties. Šķita, ka visa pasaule griežas ap viņu, ka dzīve viņu gatavojusi tieši šim mirklim.

Tas bija dzērienu skapis. Tik liels, ka tajā ietilpa gandrīz vai vesels bārs. Kventins pasniedzās aiz viegli džinkstošo pudeļu rindām un aptaustīja sauso, raupjo saplāksni — lai pārliecinātos. Tas turējās stingri. Neslēpa neko maģisku. Dziļi elpodams, sejai tumsā degot, viņš aiztaisīja durvis. Vēlreiz paskatījies apkārt, lai būtu drošs, ka neviens nav viņu pamanījis, Kventins uz grīdas ieraudzīja mironi.

Pēc piecpadsmit minūtēm foajē jau mudžēja no cilvēkiem un darbošanās. Kventins sēdēja stūrī, niedru krēslā, kā zārka nesējs ne reizi nesatikta cilvēka bērēs. Pakausi viņš bija cieši piespiedis vēsajai, drošajai sienai, it kā tā būtu pēdējais saskares punkts ar realitāti. Viņam blakus stāvēja Džeimss. Izskatījās, ka viņš nezina, kur likt rokas. Viņi neskatījās viens uz otru.

Vecais vīrs bija izstiepies uz muguras. Viņa vēders bija kā apjomīgs, apaļš kupris, un pelēkie mati bija izspūruši Einšteina cienīgā vainagā. Ap mironi bija satupuši trīs paramediķi — divi vīrieši un viena sievietē. Viņa

bija atbrūņojoši, gandrīz nepiedienīgi skaista; šajā drūmajā ainā viņa izskatījās neiederīga, kā neatbilstošai lomai izvēlēta aktrise. Paramediķi strādāja, taču tā nebija ātra, klīniska dzīvības glābšanas blicoperācija, bet gan obligāta, bezcerīga reanimācija. Viņi sarunājās čukstus, visu rūpīgi sapaļoja, noplēsa plāksterus, bet izmantotās adatas un nažus salika īpašā kastītē.

Profesionālām, stiprām kustībām viens no vīriešiem beidzot izņēma līķi saliktās caurulītes. Vecā vīra mute bija atvērta, un Kventins varēja saskatīt viņa nekustīgo, pelēko mēli. No miroņa nāca tāla, rūgtena smarža, kuru Kventins atteicās atpazīt kā sūdu smaku.

“Nav labi,” Džeimss noteica nebūt ne pirmo reizi.

“Jā,” Kventins atbildēja zemā balsī. “Nemaz nav labi.” Viņa lūpas un zobi šķita kļuvuši nejutīgi.

Ja viņš nekustēsies, neviens viņu nevarēs ievilkst svešinieka lietā. Kventins mēģināja elpot lēni un turēties klusu. Viņš skatījās taisni uz priekšu, atteikdamies pievērsties istabā notiekošajām lietām. Viņš zināja, ka būtu bezjēdzīgi skatīties uz Džeimssu: drauga sejā viņš redzētu tikai paša garīgā stāvokļa atspoguļošanos kā bezgalīgā panikas tunelī, kas veda strupceļā. Viņš prātoja, kad beidzot varētu iet prom. Viņš nevarēja atbrīvoties no kauna sajūtas par nelūgto ienākšanu mājās, it kā tieši tas nezina kā būtu nogalinājies vīrieti.

“Man nevajadzēja viņu saukt par pedofilu,” Kventins noteica. “Tas nebija labi.”

“Galīgi nelabi,” Džeimss piekrita. Viņi runāja lēnām, it kā tikai tagad pirmoreiz izmēģinātu valodu.

Pie liķa tupošā paramediķe piecēlās. Kventins redzēja, kā viņa izstaipās, piespiež plaukstu locītavas mugurai, pagriež galvu te uz vienu, te otru pusi. Tad viņa panācās pretī puisīem, ceļā novelkot gumijas cimodus.

“Tā,” viņa priecīgā balsī paziņoja. “Pagalam ir!” No akcenta varēja noprast, ka viņa ir angliete.

Kventins nokrekšķējās. Sieviete pārmeta cimodus pāri visai istabai, trāpot precīzi miskastē.

“Kas ar viņu notika?”

“Asinsizplūdums smadzenēs. Ja reiz jāmirst, tad tā ir laba, ātra nāve. Un viņam bija laiks. Viņš droši vien mīlēja iedzert.”

Viņa parādīja glāzītes izdzeršanas žestu.

Paramediķe bija piesarkusi no tupēšanas pie miroņa. Viņai nevarēja būt vairāk par divdesmit pieciem gadiem. Viņai mugurā bija tumšzils, labi izgludināts īspiedurkņu krekls ar pogām, viena no kurām bija no cita krekla. Viņa izskatījās kā stjuarte savienotajā reisā uz elli. Kventins drīzāk būtu gribējis, lai viņa nav tik skaista. Ar mazāk glītām sievietēm savā ziņā bija vieglāk — nevajadzēja uzreiz apzināties viņu absolūto nepieejamību. Bet viņa bija skaista. Viņa bija bāla un slaida, un nepiedodami mīlīga, ar platu, neprātīgi seksīgu muti.

“Jā,” Kventins nezināja, ko teikt. “Žēl.”

“Par ko tev žēl?” viņa noprasīja. “Vai tad tu viņu nogalināji?”

“Es te esmu tikai uz interviju. Viņš intervēja Prinstonas kandidātus.”

“Tad kāda tev daļa?”

Kventins vilcinājās atbildēt. Viņš iedomājās, ka varētu būt pārpratis visu sarunas jēgu. Viņš piecēlās, ko patiesībā bija vajadzējis darīt, tikko viņa bija pienākusi. Viņš bija krietni garāks par sievieti. Lai kāda bija situācija, viņa bija nepiedodami piekasīga. Galu galā viņa pat nebija īsta ārste, tikai paramediķe. Viņš gribēja paskatīties, vai pie krekla nav piesprausta zīmīte ar sievietes vārdu, bet negribēja tikt pieķerts, pētot viņas krūtis.

“Man pašam gar viņu nebija nekādas daļas,” Kventins uzmanīgi teica. “Bet es tomēr vērtēju cilvēka dzīvību arī abstraktā līmenī. Tāpēc varu teikt, ka man žēl par viņa nāvi, pat ja es viņu nepazīnu.”

“Bet ja nu viņš bija briesmonis? Varbūt viņš patiesām bija pedofils.”
Tātad viņa bija dzirdējusi viņa piezīmi.

“Varbūt. Bet varbūt viņš bija labs. Varbūt viņš bija svētais.”

“Var jau būt.”

“Tu droši vien daudz laika pavadi ar miroņiem.” Ar acu kaktiņu viņš neskaidri redzēja, ka Džeimss pārsteigts vēro viņu sarunu.

“Nu, mums jācenšas cilvēkus atgriezt pie dzīvības. Vismaz tā mums stāsta.”

“Droši vien nav viegli.”

“Ar miroņiem ir vieglāk.”

“Viņi tik daudz nerunā.”

“Tieši tā.”

Paramediķes skatiens īsti neatbilda viņas vārdiem. Viņa pētīja Kventinu.

“Klausies,” iejaucās Džeimss. “Mums droši vien jāiet.”

“Kas jums par steigu?” viņa jautāja. Viņas skatiens nebija atlaidies no Kventina. Atšķirībā no praktiski visiem citiem cilvēkiem, viņš paramediķi, šķiet, interesēja vairāk par Džeimssu. “Klau, man šķiet, ka tas čalis jums kaut ko ir atstājis.”

Viņa paņēma divas lēta izskata dokumentu mapes no galdiņa ar marmora virsmu. Kventins sarauca pieri.

“Nedomāju vis.”

“Mums droši vien jāiet,” teica Džeimss.

“To jau tu teici,” sacīja paramediķe.

Džeimss atvēra durvis. Aukstais gaiss sagādāja patīkamu šoku. Tas šķita īsts. Tieši to Kventinam vajadzēja: vairāk realitātes. Mazāk visa šī, lai kas tas būtu.

“Nē, es nopietni,” teica sievietē. “Man šķiet, ka jums vajadzētu tās paņemt. Varbūt tur ir kaut kas svarīgs.”

Viņas acis neatlaidās no Kventina sejas. Diena bija pieklususi. Uz sliekšņa bija vēss un nu jau arī mazliet mitrs, un viņš bija tikai dažu metru attālumā no liķa.

“Zini, mums jāiet,” sacīja Džeimss. “Paldies. Esmu pārliecināts, ka jūs darījāt visu, ko varējāt.”

Glītās paramediķes tumšie mati bija sapīti divās smagās bizēs. Uz pirksta viņa nēsāja spīdīgu, dzeltenu, glazētu gredzenu un smalku, antīku sudraba rokaspulksteni. Gan deguns, gan zods viņai bija sīciņš un ass. Viņa bija kā bāls, tievs, skaists nāves eņģelis, un viņai rokās bija divas lielas mapes, uz kurām ar *Magic Marker* flomāsteru lielajiem burtiem bija uzrakstīti viņu vārdi. Droši vien universitātes pieraksti, konfidenciāli ieteikumi. Kventins nezin kāpēc paņēma mapi ar savu vārdu — varbūt tieši tāpēc, ka Džeimss to nedarītu.

“Labi! Atā!” paramediķe noskandināja. Viņa iedejoja atpakaļ mājā un aiztaisīja durvis. Viņi palika divatā uz sliekšņa.

“Nu tā,” Džeimss noteica. Viņš ieelpoja caur degunu, tad smagi izpūta elpu.

Kventins pamāja, it kā Džeimsam par kaut ko piekristu. Viņi lēnām aizgāja pa taciņu līdz pat trotuāram. Viņš joprojām jutās apjucis. Viņš ne pārāk gribēja runāt ar Džeimsu.

“Zini,” Džeimss sacīja, “tev laikam nevajadzēja to ņemt.”

“Es zinu,” Kventins atbildēja.

“Tu joprojām vari nolikt to vietā, ne? Nu, es vienkārši domāju, kas notiks, ja viņi to atklās?”

“Kā tad viņi varēs to atklāt?”

“Nezinu.”

“Kas zina, kas te iekšā? Var noderēt.”

“Jā, protams, tad mums paveicās, ka tas čalis ir beigts!” Džeimss nīgri noteica.

Līdz šķērsielai viņi aizgāja klusēdami, saīguši viens uz otru un nevēlēdamies to atzīt. Trotuāra plāksnes bija mitras, un lietus bija nokrāsojis debesis baltas. Kventins zināja, ka viņam nevajadzēja ņemt mapi. Viņš dusmojās uz sevi, ka bija to paņēmis, un dusmojās uz Džeimsu, ka draugs nebija to darījis.

“Tad līdz vēlākam,” Džeimss teica. “Man bibliotēkā jāsatiek Džūla.”

“Labi.”

Viņi stīvi sarokojās. Bija savāda sajūta, kā pieliekot punktu. Kventins lēnām gāja pa Pirmo ielu. Viņš nupat bija izgājis no mājas, kur gulēja miris vīrietis. Viņš joprojām sapņoja. Viņš saprata — ar vēl lielāku kaunu —, ka galvenokārt viņš tomēr juta atvieglojumu, ka šovakar nevajadzēs piedalīties Prinstonas iestājjintervijā.

Diena satumsa. Aiz pelēkās, Bruklinu pārklājušās mākoņu grēdas jau rietēja saule. Pirmoreiz pēdējās stundas laikā viņš iedomājās par šodien darāmajiem darbiem: fizikas uzdevumu gūzmu, vēstures eseju, e-pastu, traukiem, veļu. To smagums vilka viņu lejup, ikdienas pasaules gravitācijas bedrē. Viņam vajadzēja notikušo izskaidrot vecākiem, un viņi nesaprotamā veidā liks viņam justies vainīgam, un viņš atkal nevarēs uz to atbildēt, kā pienākas. Tad viss atgriezīsies vecajās sliedēs.

Kventins iedomājās par Džūliju un Džeimsu bibliotēkā. Viņa strādāja pie skolotāja Karasa uzdotās esejas par Rietumu civilizāciju — sešu

nedēļu projekta, kuru viņa tagad taisījās pabeigt divās bezmiega dienaktīs. Lai cik ļoti viņš alka redzēt meiteni sev blakus, viņš nekad tā īsti nevarēja iztēloties, kā būtu iespējams iekarot viņas sirdi. Visticamākajā no viņa daudzajām fantāzijām Džeimss negaidīti un nesāpīgi nomira, un Džūlija palika viena un, maigi raudādama, iekrita viņa rokās.

Iedams Kventins attaisīja mazo, sarkaniem diegiem aizsieto sprādzi, kas saturēja mapi. Viņš uzreiz redzēja, ka tas nav ne universitātes izraksts, ne kāds cits oficiāls dokuments. Mapē bija piezīmju grāmatiņa. Tā izskatījās veca, ar saspiestiem, līdz gludenumam un apaļumam noberztiem stūriem un nodzeltējušu vāku.

Uz pirmās lappuses ar tinti bija uzrakstīts:

“Burvji”

“Filorija un tālāk” sestā grāmata

Gadu gaitā tinte bija nobrūnējusi. “Burvji” nebija nevienas Kventinam zināmas Kristofera Plovera grāmatas nosaukums. Un ikviens kārtīgs fans zināja, ka Filorijas sērijā bija tikai piecas grāmatas.

Kad viņš atvēra nākamo lappusi, no bloknota izlidoja salocīts balts papīriņš un aizlaidās līdzī vējam. Uz mirkli tas pieķērās dzelzs žogam, bet tad vējš to atkal aizpūta projām.

Te bija kvartāla kopējais dārzs, tik šaurs un savādi izlocīts trīsstūrainis zemes pleķītis, ka neviens būvnieks to joprojām nebija nopircis. Tiesības uz to bija pazudušas juridisko neskaidrību melnajā caurumā, un pirms vairāk nekā gada dārziņu bija pārņēmusi apņēmīgu kaimiņu grupa. Viņi atbrīvojās no skābenās Bruklinas augsnes un tās vietā no ārplisētas saveda bagātīgo, auglīgo mālaino augsni. Kādu laiku viņi te bija audzējuši ķirbjus un tomātus, un sīpollokus un sataisījuši mazus japāņu Dzen dārziņus, bet pēdējā laikā arī tas viss bija atstāts novārtā, un uz zemes bija saaugušas izturīgās pilsētas nezāles. Tās bija sazaļojušas un nožņaugušas vārākos, eksotiskākos sāncenšus. Tieši šajā mežonīgajā biežnā ielidoja un pazuda viņa zīmīte.

Bija tik vēls rudens, ka visi augi, pat nezāles, jau bija gājuši bojā vai vēl mira, un Kventins tajos iebrida līdz viduklim, ļaudams sausajiem

dadžiem pieķerties viņa biksēm un ādas kurpēm berzt brūna stikla lauskas. Viņam ienāca prātā, ka zīmītē tikpat labi varēja būt seksīgās paramedīķes telefona numurs. Dārzs bija šaurs, bet pārsteidzoši dziļš. Tajā bija arī divi vai trīs palieli koki. Jo tālāk dārzā viņš gāja, jo tumšāks un biežāks tas kļuva.

Zīmīte bija uzlidojusi pavisam augstu un atsitusies pret nokaltušu vītenaugu iezīmētu režģi. Tā varēja pārļauties aizmugurējam žogam, vēl pirms viņš spētu to panākt. Iezvanījās telefons. Tētis. Kventins neatbildēja. Ar acu kaktiņu viņš pamanīja, ka kaut kas aiztriecas garām lielajām un bālajām ērgļpapardēm, taču pagriezies viņš to vairs neredzēja. Viņš spiedās garām gladiolu, petūniju, līdz pleciem izaugušo saulespuķu un rožu krūmu mirstīgajām atliekām — vāriem, stīviem stiebriem un ziediem, kuri nomirstot bija sasaluši dekoratīvos izkrāsota auduma rakstos.

Kventinam šķita, ka pa šo laiku viņš būtu ticis jau līdz Septītajai avēnijai. Viņš spiedās vēl dziļāk, cauri nezin kādai indīgai florai. Piedrāztās efejas — tā tikai viņam vēl trūka. Bija jokaini redzēt, ka šur un tur starp mirušajiem augiem vēl bija izspiedušies daži dzīvi, zaļi asni, sazin kā pamanīdamies atrast barību. Viņš gaisā sajuta saldu smaržu.

Viņš apstājās. Pēkšņi viss bija apklusis. Netaurēja mašīnas, neskanēja ne mūzika, ne sirēnas. Arī viņa telefons bija apklusis. Sals bija kļuvis sīvāks, un viņa pirksti bija zaudējuši jutību. Apgriezties vai tomēr iet tālāk? Viņš spiedās uz priekšu, cauri krūmājiem, aizvērdams acis un sasprindzinādams seju pret skrāpējošajiem zariņiem. Viņš paklupa, laikam pret kādu vecu akmeni. Pēkšņi Kventinam uznāca nelabums un izsītas sviedri.

Atkal atvēris acis, viņš redzēja, ka ir nonācis līdz milzīgi plata, ideāli līdzena, zaļa, koku ieskauta mauriņa malai. Gaisā bija nomācoši spēcīga nobriedušas zāles smarža. Sejā spīdēja karsta saule.

Tā nāca no nepareizās puses. Un kur, pie velna, bija pazuduši mākoņi? Debesis bija žilbinoši zilas. Iekšējā auss griezās, uzdzina viņam nelabumu. Uz dažām sekundēm aizturējis elpu, viņš izlaida auksto ziemas gaisu no plaušām, tā vietā ieelpodams silto vasaras gaisu. Tam līdzī nāca lidojošu putekšņu mākonis. Viņš nošķaudījās.

Vidējā plānā, aiz platā zāliena, stāvēja liela, no medus krāsas akmeņiem veidota māja ar pelēka šifera jumtu, skursteņiem un kori, torņiem, jumtiņiem un apakšjumtiņiem. Tieši vidū virs galvenās ēkas stiepās augsts, cēls pulksteņtornis, kas pat Kventinam šķita savāds papildinājums privātmājai. Pulkstenis bija veidots venēciešu stilā; tam bija viens dzelzskārsts rādītājs, kas šķērsoja divdesmit četras ar romiešu cipariem uzrakstītas stundu atzīmes. Virs viena ēkas spārna pacēlās zaļgans, no tāda kā oksidēta vara veidots observatorijas kupols. Starp māju un zālienu stāvēja milīgas, mākslinieciski izvietotas terases un strautiņi, dzīvžogi un strūklakas.

Kventins bija visnotaļ drošs, ka pietiktu dažas sekundes palikt mierā, lai viss atkal būtu tāpat kā iepriekš. Varbūt viņam ir uzklupusi kāda šausmīga neiroloģiska nelaime. Viņš uzmanīgi palūkojās pāri plecam. Aiz muguras dārza vairs nebija, tur stāvēja tikai daži lieli, lapoti ozoli: visnotaļ nopietna paskata meža avangards. Sviedri tērcītē noskrēja pāri ribām no kreisās paduses. Bija karsts.

Kventins nometa somu zālienā un izlida no mēteļa. Klusumā slinki čivināja kāds putniņš. Pārdesmit metru attālumā pret koku bija atspiedies garš, kaulains pusaudzis, kurš smēķēja cigareti un skatījās viņam garām.

Viņš bija aptuveni Kventina vecumā. Viņam bija pogājams krekls ar stāvu apkakli un ļoti tievām, ļoti izbalējušām sārtām svītrām. Viņš neskatījās uz Kventinu, tikai sūca cigaretes dūmus un laida tos vasaras gaisā. Šķita, ka viņš nemaz nejūt dienas karstumu.

“Eu,” Kventins iesaucās.

Beidzot puisis paskatījās, pacēla zodu pret Kventinu, tomēr neatbildēja.

Kventins devās pie viņa, cik spēdams vienaldzīgā gaitā. Viņš negribēja izrādīt savu neizpratni. Pat bez mēteļa viņš svīda kā nelga. Viņš jutās kā pārlieku uzcirties angļu ceļotājs, kurš mēģina iespaidot skeptiski noskaņotu tropu iedzimto. Bet viņam bija jautājums.

“Vai šeit ...?” Kventins nokrekšķējās. “Vai šī ir Filorija?” Viņš samiedza acis pret spožo sauli.

Jaunais puisis ļoti nopietni paskatījās uz Kventinu. Viņš ievilka vēl vienu garu dūmu, tad lēnām pašūpoja galvu, izpūzdams dūmus.

“Nea,” viņš teica. “Tu esi drusku ārā no Ņujorkas.”

BREIKBILA

Viņš nesmējās. Vēlāk Kventins to novērtēja.

“Ārpilsētā?” Kventins pārprasīja. “Tātad šī ir Vasera koledža?”

“Es redzēju, kā tu atnāci,” puisis sacīja. “Nāc, tev jāiet uz Māju.”

Viņš aizmeta cigareti un devās pāri plašajam zālienam. Viņš neat-
skatījās pārliecināties, vai Kventins seko, un sākumā viņš to arī nedarīja,
taču tad sajuta asas bailes no iespējas palikt vienam un metās tecīpus, lai
panāktu puisi.

Zāliens bija vismaz sešu amerikāņu futbola laukumu lielumā. Tā
šķērsošana prasīja vai mūžību. Saule turpināja kost Kventinam kaklā.

“Kā tad tevi sauc?” puisis prasīja tonī, kas neļāva domāt, ka atbilde
viņu patiešām interesē.

“Kventins.”

“Mīlīgi. No?”

“Bruklinas.”

“Cik gadu?”

“Septiņpadsmit.”

“Es esmu Eliots. Nesāc man neko stāstīt, mani tas neinteresē.
Negribu pieķerties.”

Kventinam vajadzēja vēl pāris reižu mesties skriešus, lai
panāktu Eliotu. Puiša seja izskatījās kaut kā nepareizi. Viņam bija
taisna mugura, taču mute bija sašķiebusies uz vienu pusi, it kā sasting-
gusi pussmīnā, atklājot iekšā un ārā visneiedomājamākajos leņķos
lienošu zobu puduri. Viņš izskatījās tā, it kā dzemdību laikā no

mātes klēpja būtu izvilks mazliet šķībi, it kā vecmāte būtu izmantojusi nepareizās spēles.

Par spīti savādajam izskatam Eliots tomēr šķīta tik nepiespiesti pašpārliecināts, ka Kventins gribēja steigšus kļūt par viņa draugu vai pat viņu pašu. Eliots nepārprotami bija viens no tiem cilvēkiem, kuri ikdienas pasaulē jutās kā mājās — viņš bija dabiski peldošs objekts, kamēr Kventinam vajadzēja nemitīgi, nogurdinoši, pazemojoši kulties sunīti, aizgūtnēm kampjot katru gaisa malku.

“Kas šitā par vietu?” Kventins jautāja. “Tu te dzīvo?”

“Domā — šeit, Breikbilā?” viņš pavirši pārprasīja. “Jā, tā varētu teikt.” Viņi bija tikuši līdz zāliena tālajam galam. “Ja to var saukt par dzīvošanu.”

Eliots izveda Kventinu cauri atvērūmam augstajā dzīvžogā, un viņi iegāja lapotā, ēnainā labirintā. Krūmi te bija precīzi apgriezti, lai izveidotu šaurus, līkumotus, fraktāliski sazarotus koridorus, kas brīžiem atvērās mazās, ēnainās nišās un laukumos. Krūmi bija saauguši tik biezi, ka gaisma tiem gandrīz nevarēja izspiesties cauri, tikai šur un tur kāds smags, dzeltens saulstārs no debesīm nokrita uz takas. Viņi pagāja garām te burbuļojošai strūklakai, te kādai cildenai, bet lietus izvagotai baltai akmens statujai.

Pagāja krietnas piecas minūtes, iekams viņi izkļuva no labirinta pa spraugu, kuru no abām pusēm sargāja divi augsti, uz pakalņajām stāvošu lāču veidolā apcirpti koki, un iznāca uz akmens terases, iepriekš redzētās lielās mājas pavēnī. Vēja brāzmā viens no garajiem, lapotajiem lāčiem šķietami pagrieza galvu pret nācējiem.

“Droši vien pēc kāda brīža te parādīsies dekāns, lai tevi savāktu,” Eliots teica. “Došu tikai vienu padomu. Paliēc te,” viņš norādīja uz vecu akmens solu, kā izrikojot pārlieku padevīgu sunīti, “un mēģini izskatīties tā, it kā te iederētos. Ja tu viņam pateiksi, ka redzēji mani pīpojam, es tevi iemetīšu elles apakšējā lokā. Pats neesmu tur bijis, bet, ja kaut puse no stāstītā ir patiesība, tur ir gandrīz tikpat slikti kā Bruklinā.”

Eliots pazuda atpakaļ dzīvžoga labirintā, un Kventins paklausīgi apsēdās uz sola. Viņš klēpī auklēja mugursomu un mēteli un skatījās

lejšup uz pelēkajām akmens flīzēm starp spīdīgi melnajām interviju kurpēm. Neiespējami, Kventins iedomājās pārsteidzošā vieglumā; vārdi gan uzpeldēja viņam prātā, bet nespēja aprakstīt apkārt notiekošo. Tas bija kā visnotaļ patīkams narkotiku reibums. Akmens flīzēs bija rūpīgi iegrebtī vītenaugi vai varbūt kaligrāfiskā izsmalcinātībā uzrakstīti vārdi, kas laika gaitā bija kļuvuši neizlasāmi. Spožajā saulē vareja redzēt, kā apkārt lidinās mazi putekliši un sēkliņas. Ja šī ir halucinācija, tā rādās sasodīti augstā izšķirtspējā, viņš nodomāja.

Visneparastākais bija klusums. Lai cik uzmanīgi Kventins centās ieklausīties apkārtējā pasaulē, viņš nedzirdēja nevienu pašu mašīnu. Viņš jutās kā aktieris filmā, kurai pēkšņi apturēts skaņu celiņš.

Stikla durvis aiz viņa pāris reižu nodārdēja, tad atvērās. Uz terases izgāja resns, gara augums vīrietis ar svītrainu uzvalku mugurā.

“Labdien,” viņš teica. “Tu laikam būsi Kventins Koldvoters.”

Vārdus viņš izrunāja ļoti precīzi, it kā gribētu tēlot angļu akcentu, taču nespētu saņemties patiešām to viltot. Viņam bija mierīga, atvērta seja un plāni, gaiši mati.

“Jā, ser,” Kventins nevienu pieaugušo — vai kādu citu — nekad mūžā nebija saucis par seru, bet šeit tas šķita iederīgi.

“Laipni lūgts Breikbilas koledžā,” vīrietis sacīja. “Pieņemu, ka tu esi jau dzirdējis par mums.”

“Godīgi sakot — nē,” Kventins atbildēja.

“Lai nu kā, tev ir dota iespēja kārtot pirmo iestājek sāmenu. Esi ar mieru?”

Kventins nezināja, ko atbildēt. Šādam jautājumam viņš no rīta nebija gatavojies.

“Es nezinu,” viņš teica, mirkšķinādams acis. “Nu, es gribēju teikt, ka neesmu pārliecināts.”

“Ļoti saprotama atbilde, bet diemžēl tā mums nav pieņemama. Man vajag “jā” vai “nē”. Tas ir tikai par eksāmeniem,” viņš piebilda, it kā tas ko izskaidrotu.

Kventina intuīcija kļiedza, ka noraidošā atbilde nozīmētu, ka visa šī pasaule pazustu, vēl pirms “nē” būtu pilnībā pametis viņa muti, un

tad viņš atkal stāvētu aukstā lietū, Pirmās ielas suņu sūdos, brīnīdamies, kāpēc kādu sekundes daļu uz kakla šķietami bija pavidējis saules siltums. Tam viņš nebija gatavs. Vēl ne.

“Labs ir,” viņš teica, lai neizklausītos pārlietu dedzīgs. “Jā.”

“Brīnišķīgi.” Viņš bija viens no tiem ārēji priecīgajiem cilvēkiem, kuru prieks nekad tomēr neatspoguļojas acīs. “Paskatīsimies, kā tev veiksies eksāmenos. Mani sauc Henrijs Fogs — lūdzu, bez jokiem, es visus jau esmu dzirdējis —, bet tu vari mani saukt vienkārši par dekānu. Nāc līdzi. Man šķiet, ka tu esi pēdējais, ko gaidījām,” viņš piebilda.

Kventins nevarēja iedomāties nevienu joku par viņa vārdu. Māja iekšā bija pieklusināta un vēsa, tur bija asa un bagātīga grāmatu un austrumu paklāju, vecu koka mēbeļu un tabakas smarža. Dekāns nepacietīgi gāja viņam pa priekšu. Pagāja kāda minūte, iekams Kventina acis pielāgojās. Viņi steigšus izgāja cauri dzīvojamajai istabai ar tumšām eļļas gleznām, tad vairākus stāvus augšup pa kāpnēm, līdz nonāca pie smagām koka durvīm.

Tikko viņi tās atvēra, telpā pacēlās un Kventinam pievērsās simtiem acu pāru. Istaba bija gara, ar augstiem griestiem un cieši sarindotiem koka soliem. Pie katra no tiem sēdēja nopietna paskata pusaudzis. Tā bija klases telpa, bet ne tāda, kādas Kventins bija pieradis redzēt — ar betona sienām, kuras noklājuši paziņojumi un plakāti ar kaķēnu, kas pieķēries pie zara, bet uzraksts zem viņa lieliem, komiskiem burtiem vēsta: TURIES, MAZAIS! Šīs telpas sienas bija veidotas no veciem akmeņiem. Istabu pildīja saules gaisma, un tā stiepās uz priekšu gandrīz bezgalīgi. Šķita, ka te izmantots kāds spoguļu triks.

Lielākā daļa jauniešu bija Kventina vecumā un šķita līdzīgā stilīguma vai drīzāk nestilīguma pakāpē. Bet ne visi. Bija arī daži panki ar grebenēm vai skūtām galvām, kā arī vērā ņemams gotu pulciņš un viens hasīdu superjūds. Muļķīgi smaidot, uz visiem noskatījās kāda pāraugusi meitene ar pārāk lielām brillēm sarkanos rāmjos. Dažas gados jaunākās meitenes izskatījās noraudājušās. Vienam zēnam nemaz nebija krekla, un viņa muguru klāja zaļi un sarkani tetovējumi. Kas tie par vecākiem, kas viņam atļāvuši ko tādu darīt, Kventins nodomāja. Vēl viens puisis bija

motorizētā ratiņkrēslā. Vēl citam nebija kreisās rokas. Viņš nēsāja tumšu kreklu ar pogām, viena piedurkne tam bija uzrotīta augšup un saņemta ar sudraba klipši.

Visi soli bija pilnīgi vienādi, uz visiem bija vienkārša, zila, tukša uzdevumu mape, kurai līdzās bija ļoti tievs, ļoti ass H cietības zīmulis. Tā bija pirmā pazīstamā lieta, kuru Kventins šeit redzēja. Telpas aizmugurējā galā bija viens tukšs solis, pie kura viņš apsēdās un pastūma krēslu uz priekšu ar apdullinošu čērksstoņu. Viņam šķita, ka pūli starp citiem ir ieraudzījis arī Džūlijas seju, bet viņa tūlīt aizgriezās, un Kventinam nebija laika mēģināt viņu sameklēt. Telpas priekšā dekāns Fogs stīvi nokrekšķējās.

“Nu tā,” viņš teica. “Vispirms dažas piebildes. Eksāmena laikā jābūt klusumam. Citu skolēnu darbos drīkstat skatīties, taču jūs tajos neko neredzēsiet. Zīmuļus asināt nevajadzēs. Ja gribat glāzi ūdens, vienkārši paceliet virs galvas trīs pirkstus — lūk, šādi,” viņš nodemonstrēja.

“Neuztraucieties par sagatavošanās trūkumu. Eksāmenam sagatavoties nebija iespējams, kaut tikpat labi varētu teikt, ka esat tam gatavojušies visu dzīvi. Ir tikai divas iespējas: vai nu jūs to noliksiet, vai arī ne. Ja noliksiet, tiksiet pie eksāmena otrās daļas. Ja ne, un lielākajai daļai tas beigsies tieši tā, jūs aizgādās atpakaļ mājās ar ticamu alibi un minimālām atmiņām par visu šeit pieredzēto. Eksāmena ilgums ir divarpus stundas. Sākam.”

Dekāns pagriezās pret tāfeli un uzzīmēja uz tās pulksteni. Kventins paskatījās uz tukšajām uzdevumu lapām uz galda. Tās vairs nebija tukšas. Tajās bija jautājumi; viņa acu priekšā uz papīra uzpeldēja burti.

Istabu piepildīja kolektīva papīra čaboņa, kas izklausījās kā putnu bara pacelšanās spārnos. Galvas reizē noliecās. Kventins pazina šo skaņu. Tā izklausījās augstākās kategorijas eksāmenu iznīcinātāji, kuri ķeras pie darba.

Bet tas nebija nekas slikts. Kventins bija viens no viņiem.

Kventins nebija plānojis pēcpusdienas — vai rīta, vai kas nu tas bija — atlikušo daļu pavadīt pie eksāmena nezināmā priekšmetā nezināmā

izglītības iestādē kādā nezināmā alternatīvā klimatiskajā joslā, kur joprojām bija vasara. Viņam vajadzēja būt Bruklinā, salt līdz ģibonim un ļauties intervijai ar kādu pensionāru, kurš šobrīd jau bija miris. Taču pašreizējās situācijas loģika pārņēma visus viņa iebildumus, lai cik pamatoti tie būtu bijuši. Un viņš nemēdza strīdēties ar loģiku.

Lielu daļu testa veidoja matemātikas uzdevumi. Kventinam tie bija diezgan vienkārši, jo matemātika viņam padevās tik neizskaidrojami labi, ka viņa vidusskolai šo izglītības procesa daļu nācās novirzīt ārpalpojuma uz Bruklinas koledžu. Te nebija nekā vairāk par vienkāršu diferenciālģeometriju un dažiem lineārās algebras pierādījumiem. Pāris citi uzdevumi gan bija neparastāki, un daži šķita pat pilnīgi bezjēdzīgi. Vienā no tiem Kventinam tika parādīta spēļu kārts muguriņa — ne pati kārts, bet tās muguriņas zīmējums ar diviem riteņojošiem eņģeļiem, kā ASV parasts —, un viņam vajadzēja uzminēt, kas slēpjas kārtij otrā pusē. Kā tas bija jāsaprot?

Mazliet vēlāk viņam tika dots Šekspīra lugas “Vētra” fragments, kurš bija jāiztulko paša izdomātā valodā. Tad eksaminētāji uzdeva jautājumus par šīs izdomātās valodas gramatiku un ortogrāfiju, kā arī — kāda tam visam īsti bija jēga? — ģeogrāfiju un kultūru, un sabiedrību izdomātajā valstī, kuras iedzīvotāji runāja viņa izdomātajā valodā. Sākotnējais tulkojums viņam tad bija jāpārceļ no izdomātās valodas angļu valodā, īpašu uzmanību pievēršot iespējamajiem gramatikas, vārdu un nozīmes izkropļojumiem, kas varētu rasties tulkošanas gaitā. Nopietni. Eksāmenus viņš vienmēr bija pildījis pēc labākās sirdsapziņas, taču šoreiz Kventins nebija pārliecināts, ko īsti no viņa sagaida.

Daži uzdevumi mainījās risināšanas gaitā. Tā, pārbaudot lasītā materiāla uztveršanu, Kventinam parādīja rindkopu, kas pazuda tūlīt pēc izlasīšanas, un viņam bija jāatbild uz jautājumiem par tās saturu. Tas laikam bija kāds datorizēts papīrs — viņš taču bija lasījis, ka kaut kur tamlīdzīgas lietas jau bija izveidotas. Vai arī tā bija digitālā tinte? Bet nevarēja neatzīt, ka kvalitāte bija iespaidīga. Tad viņam lika uzzīmēt trusi, kas nestāvētu mierā, bet tikko viņš bija uzzīmējis ķepas, tas jau sāka tik pamatīgi kasīties, ka viņam vajadzēja ļoti veikli rīkoties ar zīmuli, lai

pabeigtu izkrāsot vilnu. Beigās viņš trusi pielabināja ar ātri uzzīmētiem redīsiņiem un tad arī sētu, kas noturēja viņu savā vietā.

Drīz vien Kventins piemirsa par visām dīvainībām un turpināja glītā rokrakstā pārlicinoši atbildēt jautājumam pēc jautājuma, izpildot kārtējās ārprātīgās eksaminētāju prasības. Pagāja stunda, pirms viņš vispār iedomājās pacelt galvu. Viņam sāpēja dibens. Viņš padīdījās krēslā. No logiem krītošie saules laukumi bija pazuduši.

Bija mainījies arī vēl kas. Ja sākumā bija aizņemti pilnīgi visi soli, tad tagad netrūka arī tukšu krēslu. Viņš nebija pamanījis nevienu aizņemam. Kventinam kuņģī iekrita kristāliski auksta šaubu sēkla. Velns, viņi droši vien jau bija beiguši. Viņš nebija pieradis eksāmenos tikt pārspēts. Plaukstās sāka durt sviedru adatiņas, un viņš tās izsmērēja pret kāju lieļiem. Kā viņi tā varēja?

Kventins uzšķīra nākamo uzdevumu mapes lappusi, bet tā izrādījās tukša. Lappuses vidū bija viens vienīgs vārds: starojošā slīprakstā rakstīts *FIN* kā vecas filmas beigās.

Viņš atsēdās krēslā un atspieda plaukstu pamatnes pret sāpošajām acīm. Šīs divas dzīves stundas viņam vairs neizdosies atgūt. Kventins joprojām nebija redzējis kādu piecēlamies un aizejam, bet istaba sāka kļūt krietni tukšāka. Bija palikuši kādi piecdesmit skolēni, tukšo solu nu jau bija vairāk nekā pilno. Šķita, ka viņi klusu un nedzirdami izslīd no telpas, tiklīdz Kventins ir aizgriezies. Vismaz tetovētais panks bez krekla tepat vien bija. Arī viņš droši vien bija pabeidzis vai atmetis uzdevumiem ar roku, jo tagad ākstījās, pasūtot aizvien jaunas ūdens glāzes. Ar tām bija noklāts viss viņa sols. Pēdējās divdesmit minūtes Kventins pavadīja, blenžot ārā pa logu un atkārtojot zīmuļa virpināšanas triku.

Ienāca dekāns un uzrunāja palikušos skolēnus.

“Ar patiesu prieku paziņoju, ka jūs visi tiekāt pārcelti uz nākamo pārbaužu posmu,” viņš teica. “To individuāli vadīs Breikbilas fakultātes locekļi. Līdz tam varat baudīt uzkodas un parunāties savā starpā.”

Kventins saskaitīja, ka pilni palikuši tikai divdesmit divi soli — varbūt desmitā tiesa no visiem sākumā sanākušajiem cilvēkiem. Dīvainā kārtā viņus bija papildinājis kluss, komiski stīvs sulainis baltos cimdos,